

การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ศาสตร์พระราชานันทนาการของนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ภัทริศร์ ถนอมสิงห์^{1*} วรณวีร์ บุญคุ้ม² และ วิจิต อิมารมย์³

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา มหาวิทยาลัยศิลปากร

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา มหาวิทยาลัยศิลปากร

³ดร. สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา มหาวิทยาลัยศิลปากร

DEVELOPING INNOVATIONS IN LEARNING KING'S PHILOSOPHY BY USING STUDENTS' RECREATIONAL ACTIVITIES IN BASIC EDUCATION IN THE CHIANG MAI PROVINCE AREA

Pattalit Thanomsing^{1*} Wannawee Boonkum² and Vichit Imarom³

¹Doctoral Student, Recreation Tourism and Sport Management, Silpakorn University

²Associate Professor Dr., Recreation Tourism and Sport Management, Silpakorn University

³Doctoral, Recreation Tourism and Sport Management, Silpakorn University

*Corresponding author e-mail: Thanomsing_P@su.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) 6 ธันวาคม 2566

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 4 มกราคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 12 มกราคม 2567

บทคัดย่อ

มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ศาสตร์พระราชานันทนาการของนักเรียนระดับขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยแบบผสมผสานโดยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่างชั้น ป.4-6 จำนวน 188 คน ใช้แบบสอบถามที่มาตราส่วน 3 ระดับ คือ มาก น้อย น้อยที่สุด การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจาก 4 โรงเรียน ๆ ละ 6 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การเรียนการสอนศาสตร์พระราชารวมตั้งแต่เทอมต้นปีการศึกษา พ.ศ. 2551 สอนในหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศาสตร์พระราชานี้ในหลักการอื่นๆ มิเรื่อนำมาสอนหลังปี พ.ศ. 2560 3) นักเรียน เรียนแล้วปัจจุบันไม่เข้าใจ หากจะเกิดความเข้าใจครูควรใช้สื่อที่เป็นเกมส์ และอธิบาย สอดแทรกไปในแต่ละช่วงของเกมส์ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมและการเรียนแบบนันทนาการที่เรียนแล้วสนุก

ศาสตร์พระราชานักเรียน ป.4-6 เรียนอยู่ในระดับมากเหมือนกันได้แก่หลักการที่ หลักการที่ 8 รู้จัก ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด หลักการที่ 10 การมีส่วนร่วม หลักการที่ 17 การพึ่งพาตนเอง หลักการที่ 18 พออยู่พอกิน หลักการที่ 19 เศรษฐกิจพอเพียง หลักการที่ 20 ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน หลักการที่ 21 ทำงานอย่างมีความสุข

คำสำคัญ: การพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ ศาสตร์พระราชานันทนาการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

Purpose of this research was to examine how basic school students in the province learn about King's philosophy through their leisure time. The research used a combination of methodologies. In Prathom 4, Prathom 5, and Prathom 6, 188 participants were used as a sample group for quantitative research. Three levels of a questionnaire were used: very much, little, and very little. There were six students in each group of key informants from four different schools in the qualitative study.

Following were the study's findings: 1. From the first semester of the 2008 academic year onward, the concepts of the sufficiency economy philosophy were taught in King's philosophy classes. 2. After 2017, instruction in King's philosophy and other concepts started. 3. Despite studying it, the students do not yet comprehend it. In order to foster enjoyment in the study of innovation and leisure learning, educators should employ game-based learning resources to help students comprehend King's philosophy. They should also clarify the fundamentals of each game phase.

Students in Prathom 4, Prathom 5, and Prathom 6 had mastered the King's Principles at the same level, including Principle 8: be simple, thrifty, and maximize benefits; Principle 10: involvement; Principle 17: self-reliance; Principle 18: adequate food and shelter; Principle 19: sufficiency economy; Principle 20: mutual honesty and sincerity; and Principle 21: cheerful work.

Keywords: Developing, Innovations in Learning, King's Philosophy, Recreational Activities, Basic Education

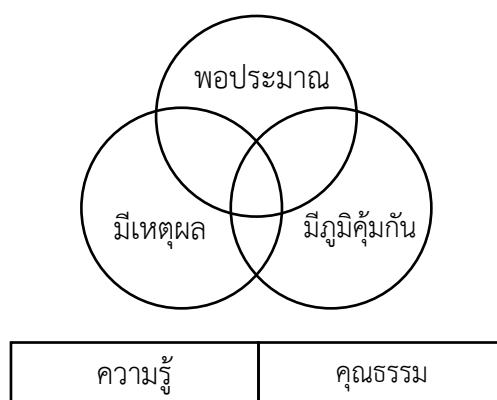
ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย

ก่อน ค.ศ.2000 ทวีปโลกเกิดวิกฤติ ประชาชนยากจน และเกิดโรคติดต่อ เป็นสาเหตุให้ประเทศต่าง ๆ ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการแก้ไขและพัฒนาไว้ 8 แนวทาง ได้แก่ 1) จัดความยากจนความหิว 2) ให้ทุกคนเรียนถึงระดับประถมศึกษา 3) ส่งเสริมบทบาทสตรี 4) ลดอัตราการตายของเด็ก 5) พัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์ 6) ต่อสู้โรคเอดส์ และโรคต่าง ๆ 7) รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 8) ส่งเสริมการพัฒนาเป็นหุ้นส่วนในประชาคมโลก (ประภัสร์ เทพชาตรี, 2563) ซึ่งต่อมาสหประชาชาติได้มีมติร่วมกันของประกาศสมาชิกในการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แบ่งรายละเอียดเป็น 17 เป้าหมาย และเรียกโดยย่อว่า SDGs (ณัชฎา คงศรี, 2563)

สำหรับประเทศไทยมีความพยายามพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม มาโดยตลอด ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ ดังปรากฏหลักฐานที่ทั่วโลกได้รับรู้ เช่น โคฟี อันนัน (2549) กล่าวว่า แบบอย่างการพัฒนาคนไม่มีที่อื่นที่ยิ่งใหญ่กว่าพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาของในหลวงรัชกาลที่ 9 ของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2535 ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 6 ศูนย์ กระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ และขณะเดียวกัน จัดตั้งมูลนิธิช่วยพัฒนาขึ้น ในปี พ.ศ. 2565 โดยในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นประธานมูลนิธิ โดยที่ทั้ง 2 องค์กร มีภารกิจในการพัฒนาคนในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้คนได้รับผลจากการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาด้านเกษตร พัฒนา

ด้านสิ่งแวดล้อม พัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ พัฒนาด้านสาธารณสุข พัฒนาด้านคมนาคม/ การสื่อสาร พัฒนาด้านสังคม/ การศึกษา พัฒนาด้านต่าง ๆ ในรูปแบบบูรณาการ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2562; สำนักงาน กปร., 2565ก)

หลักการในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมา เป็นองค์ความรู้ที่ทรงศึกษาสังคม พัฒนา เพื่อพัฒนาประเทศให้ประชาชน อยู่ดี กินดี มีความสุข เรียกว่า ศาสตร์พระราชาหรือหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่มีหลักการ จำนวน 23 ข้อ (วิชญ์ เครืองาม, 2560) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ให้รายละเอียดว่าที่ศาสตร์พระราชาในหลักการที่มีชื่อว่า เศรษฐกิจพอเพียง ถูกนำมาใช้เป็นศาสตร์ในหลักการแรก ๆ ในการเรียนการสอนนักเรียน แม้กระทั่งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ พ.ศ. 2561-2580 ได้วางวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีโมเดล ดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่าศาสตร์พระราชาในหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอนให้ดำเนินการใด ๆ จะต้องมีความรู้จริงในเรื่องนั้น และต้องยึดคุณธรรม ยึดกฎหมายเป็นหลัก การดำเนินการให้ทำมีเป้าหมายของประมวณ กระทำภายใต้ ผลอธิบายได้ว่าทำการอะไร อีกทั้ง จะต้องมีการรองรับในกรณีมีปัญหาจะแก้ไขอย่างไร เรียกว่ามีภูมิคุ้มกันในที่นี้ จะทำให้คนทำงานมีความสุข สังคมดี เศรษฐกิจดีตามมา

เมื่อศาสตร์พระราชา เป็นสิ่งที่พัฒนานคน พัฒนาประเทศไทย หากศาสตร์พระราชาในหลักการต่าง ๆ ถูกนำไปสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ในหลาย ๆ หลักการ ย่อมจะเกิดผลดีต่อนักเรียนแน่นอน จึงเป็นประเด็นทางวิชาการว่า ปัจจุบันนักเรียนเรียนศาสตร์พระราชาในหลักการข้อใดบ้าง และวิธีการเรียนมีการนำหลักการเรียนรู้แบบนันทนาการมาใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สนุกและเข้าใจอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ มุ่งศึกษาข้อมูล ณ พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยจังหวัดเชียงใหม่มีสภาพพื้นที่โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การศึกษา ห้วยฮ่อมไคร้ และพื้นที่ทั้งที่ราบและทิวเขากันดาร มีทั้งนักเรียนไทยและเผ่าต่าง ๆ เป็นกลุ่มคนที่หลากหลายประเพณี และการดำเนินชีวิตประจำวันประกอบกับการวิจัยครั้งนี้มีความร่วมมือระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. สพฐ. และบริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) จึงมุ่งศึกษาโรงเรียนในการบริการ Connnext ed ที่บริษัทไทยเบฟเวอเรจรับผิดชอบ 4 โรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งงานวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์ 1) เพื่อได้ข้อมูลที่จะนำไปเสนอ สพฐ. กำหนดนโยบาย วิธีการ รูปแบบการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาให้เหมาะกับเด็กนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อเป็นแนวทางให้คุณครู นำไปพัฒนาการเรียนการสอนหลักการศาสตร์พระราชา และ 3) ได้หัวข้อวิจัยต่อเนื่อง จากงานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาผ่านกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่

วรรณกรรม

การเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรอันเป็นผลมาจากประสบการณ์และแบบฝึกหัด (ดวงพร หวานเย็น, 2556; Morris, 2002 อ้างถึงใน ปราณี อ่อนศรี, 2552; Bower & Hilgard, 1981) ได้รายงานไว้ว่า การเรียนรู้ของเด็กนักเรียนจะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ แต่คนจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ โดยที่มียอดประกอบของการเรียนรู้ 4 ประการ ได้แก่ 1) สร้างความต้องการของผู้เรียน แล้วจึงให้ผู้เรียนหาวิธีตอบสนองความต้องการเรียนรู้นั้น หรือเรียกว่าแรงขับ 2) ครูทำการชี้แนะนักเรียน หรืออาจเรียกว่าสิ่งเร้า 3) ผู้เรียนจะแสดงปฏิกิริยาเมื่อครูชี้แนะ หรืออาจเรียกว่าการตอบสนอง 4) เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้สำเร็จครูควรให้รางวัล เช่น การชมเชยในกรณีที่นักเรียนได้ตอบสนองถูกต้อง หรือเรียกขั้นที่ 4 นี้ว่าการเสริมแรง เมื่อมียอดประกอบการเรียนรู้ครบ จะต้องสร้างการเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอนตามลำดับ เรียกว่ากระบวนการเรียนรู้ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้สรุปเป็นแนวทางให้ครูในสังกัดไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการศึกษา เพื่อเกิดการคิด วิเคราะห์ การตั้งคำถาม การแสวงหาคำตอบ รวมถึงการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหา นั้น เนื่องจากนักเรียนขั้นพื้นฐาน ครูจึงมีส่วนสำคัญในการแสวงหาอุปกรณ์วิธีการสอนต่าง ๆ มาส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ดังที่กล่าวมา

ศาสตร์พระราชา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ (2551) ได้รวบรวมศาสตร์พระราชาหรือหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ไว้ ประกอบด้วยหลักการ ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) การระเบิดจากข้างใน 3) การแก้ปัญหาจากจุดเล็ก 4) การทำตามลำดับขั้น 5) ต้องคำนึงถึงภูมิสังคม 6) คิดเป็นองค์รวม 7) ต้องไม่ติดตำรา 8) มีความประหยัดเรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 9) การทำให้ง่าย 10) การมีส่วนร่วม 11) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม 12) การบริการรวมจุดเดียว 13) การใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 14) การใช้ธรรมปราบอธรรม 15) การปลูกป่าในใจคน 16) การขาดทุนคือกำไร 17) การพึ่งพาตนเอง 18) ความพออยู่พอกิน 19) เศรษฐกิจพอเพียง 20) ความซื่อสัตย์สุจริต จริใจต่อกัน 21) การทำงานอย่างมีความสุข 22) ความเพียร 23) การรู้จักสามัคคี

จำรูญ กสิวัตร และบรรพต วิรุณราช (2563) วิจัยพบว่า โรงเรียนที่เกิดการพัฒนาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะได้ผลดี มี 11 ลักษณะ 1) กำหนดนโยบายในการใช้ให้ชัดเจน 2) ตอบโจทย์ชุมชน 3) สินค้าโรงเรียนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) ทุกอย่างมีความเสี่ยงต้องตระหนักไว้ 5) สินค้าพัฒนาตามภูมิสังคม 6) ควรสร้างนวัตกรรม 7) สื่อสารกับผู้ปกครองหลายรูปแบบ 8) มีการตรวจสอบสินค้าโรงเรียนทุกขั้นตอน 9) สินค้าราคาสูงเพราะอะไรตอบได้ 10) มีกิจกรรมร่วมคิดร่วมทำ 11) ประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน

ชญานุช โมราศิลป์ (2562) พบว่า การใช้หลักทรงงานในหลวงรัชกาลที่ 9 ในการบริหารงานธุรกิจให้สำเร็จได้ เพราะ 1) สามารถแข่งขันได้ 2) ทนต่อความลำบากและเศรษฐกิจที่ตกต่ำได้ 3) สร้างความสุขให้พนักงาน 4) องค์กรมีภาวะผู้นำ 5) องค์กรเกิดนวัตกรรม

ลลิต ถนอมสิงห์ (2557) พบว่า องค์กรที่ยั่งยืนได้ อาศัยหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทำให้องค์กรนั้นเกิดการเรียนรู้ และประสบผลสำเร็จตามมา

นันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการ คือกิจกรรม กิจกรรมที่กระทำด้วยความสมัครใจ ไม่ขัดขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม กฎหมาย กระทำแล้วสนุกเพลิดเพลินเกิดการพัฒนาทางสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ พัฒนาคุณภาพชีวิต (สุนทรศรี นิมเนตพันธ์, 2563; กำโชค เผือกสุวรรณ, 2559; สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา, 2557)

กิจกรรมนันทนาการเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ 1) ศิลปะหัตถกรรม 2) เกมและกีฬา 3) การเต้นรำ 4) การละคร 5) งานอดิเรก 6) การดนตรีและการร้องเพลง 7) กิจกรรมกลางแจ้ง 8) วรรณกรรมอ่านพูดเขียน 9) กิจกรรมสังคม 10) กิจกรรมตามเทศกาล 11) เป็นอาสาสมัคร (สมบัติ กาญจนกิจ, 2554)

ประโยชน์ของนันทนาการที่นำมาใช้กับการเรียนการสอน จะทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาสุขภาพ และสุขภาพจิต มีการพัฒนาตนเอง ให้นักเรียนกล้าแสดงออก มีความสนุกในการเรียน (Weiskopf, 1975; กำโชค เผือกสุวรรณ, 2559)

พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ (2552) ได้สรุปไว้ว่า จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ประมาณ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับ 1 ของภาคเหนือ และอันดับ 2 ของประเทศ สภาพพื้นที่เป็นป่าไม้ 69.52% การเกษตร 12.82% ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 17.26% มีชนเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน อาข่า ลาหู่ ลีซอ ลัวะ จีนนูนาน ปะหล่อง ไทใหญ่ ไทสือ จีนฮ่อ คะฉิ่น

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในหลวงรัชกาลที่ 9

สำนักงาน กปร. (2565ข) ให้รายละเอียดไว้ว่า ศูนย์ศึกษาห้วยฮ่องไคร้ ในหลวงรัชกาลที่ 9 สร้างขึ้นมาเพื่อให้คนในจังหวัดเชียงใหม่ ภาคเหนือและภาคอื่น ๆ ได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ได้โดยให้มีการศึกษา ทดลองสาธิตในลักษณะสหวิทยาการ ด้านทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ดิน ระบบเกษตร และให้ใช้ลุ่มน้ำอย่างเหมาะสม และเป็นศูนย์กลางข้อมูลการพัฒนา บูรณาการข่าวสารด้านวิชาการ เพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ให้มีการขยายสู่ชาวบ้านให้ทำอาชีพ มีการดำรงชีวิตพออยู่พอกิน พึ่งพาตนเองได้ มีการส่งเสริมอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ซึ่งศูนย์ศึกษาแห่งนี้จัดว่าเป็นต้นแบบของการนำศาสตร์พระราชามาปฏิบัติ ของประชาชน หน่วยงาน แม้แต่โรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ภาคเหนือและภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรรวมทั้งหมดจาก 4 โรงเรียน ระดับ ป.4 ป.5 และ ป.6 รวม 413 คน กลุ่มตัวอย่าง 188 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเชิงปริมาณ ที่มีคำตอบเป็นค่าระดับ 3 ระดับ จำนวน 23 ข้อ และแบบสอบถามเชิงคุณภาพที่ใช้สัมภาษณ์ จำนวน 3 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งที่ใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณและแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย จัดอันดับ และการพิจารณาคำให้สัมภาษณ์ที่มีการตอบซ้ำ โดยจัดอันดับการตอบซ้ำ ให้สถิติเชิงพรรณนาประกอบการอภิปราย

การวิจัยครั้งนี้ เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ศาสตร์พระราชผ่านกิจกรรมนันทนาการ ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ ศาสตร์พระราช ผ่านกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

วิธีวิจัยเป็นวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบผสมผสานประชากร มี 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียน Connex ed หรือโรงเรียนที่ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม พัฒนาโดยกำหนดโรงเรียน Connex ed ที่บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) ร่วมพัฒนา ด้วยเพราะการ วิจัยครั้งนี้ บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) ให้ทุนวิจัยและต้องการทราบข้อมูลนำกลับไปพัฒนา การศึกษาต่อไป มีจำนวน 4 โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้ง ยังตั้งอยู่ในพื้นที่การเรียนรู้ศาสตร์ พระราชาของศูนย์ศึกษาห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อโรงเรียน	สังกัด	จำนวนนักเรียน ชั้น ป.4-6	
1. โรงเรียนบ้านหลักปิ่น	สพป.เขต 2 อำเภอสันทราย	ชั้น ป.4	26 คน
		ชั้น ป.5	26 คน
		ชั้น ป.6	27 คน
		รวม	79 คน
2. โรงเรียนบ้านแม่เหิยะ	สพป.เขต 2 อำเภอพร้าว	ชั้น ป.4	19 คน
		ชั้น ป.5	25 คน
		ชั้น ป.6	25 คน
		รวม	69 คน
3. โรงเรียนบ้านปากก้อ	สพป.เขต 3 อำเภอแม่ฮ้อย	ชั้น ป.4	50 คน
		ชั้น ป.5	57 คน
		ชั้น ป.6	51 คน
		รวม	158 คน
4. โรงเรียนบ้านทุ่งข้าวพวง	สพป.เขต 3 อำเภอเชียงดาว	ชั้น ป.4	42 คน
		ชั้น ป.5	30 คน
		ชั้น ป.6	35 คน
		รวม	107 คน

กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ชั้น ป.4 จำนวน 60 คน ชั้น ป.5 จำนวน 52 คน ชั้น ป. 6 จำนวน 76 คน ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 413 คน เป็นไปตามหลักการคำนวณกลุ่ม ตัวอย่างที่ประชากรไม่ถึงพันคน จะใช้กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 15-30 (Neuman, 2003) แต่การเก็บข้อมูลครั้งนี้ เก็บที่ร้อยละ 45 ซึ่งสูงกว่าขั้นต่ำ และสถิติที่ใช้ ใช้สถิติเชิงพรรณน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย จัดอันดับ

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 โรงเรียน ได้แก่ ศึกษาพิเศษที่ กำกับแนะนำด้านวิชาการ 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูวิชาการ 1 คน ครูประจำชั้น 3 คน ครูผู้สอน 3 คน รวม 9 คน ตรงตามเกณฑ์การเลือก ผู้ให้ข้อมูลหลัก 6-12 คน (Morse, 1994)

เครื่องมือที่ใช้สำหรับวิจัยเก็บข้อมูล วิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือเป็นลักษณะ 2 ตอน ๆ ที่ 1 สอบถาม เป็นเลือกตอบปัจจัยส่วนบุคคล ชั้น โรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

โดยสอบถามการได้เรียนรู้ศาสตร์พระราชา 23 หลักว่า ได้เรียนในระดับ มาก น้อย น้อยที่สุด และมีข้อคำถามให้แสดงความเห็นวิธีการสอบของครู และวิธีการที่ต้องการให้ครูสอนศาสตร์พระราชา วิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เพื่อนำไปถามในการสัมภาษณ์ มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) โรงเรียนมีการสอบศาสตร์พระราชาในหลักการอะไรบ้าง 2) ปัญหาการสอนศาสตร์พระราชาที่ผู้สอนพบได้แก่อะไรบ้าง 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการสอนศาสตร์พระราชาคืออะไรบ้าง

คุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการโดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาวัตถุประสงค์ ได้แก่ IOC 1 ทุกข้อทั้งเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งเกิน 0.5 ดังนั้น สามารถนำไปใช้ได้ และสำหรับเครื่องมือเชิงปริมาณที่คำตอบเป็นมาตราประมาณค่า ได้นำไปหาค่าความน่าเชื่อถือ ได้ค่า 1.0 ทุกข้อ ซึ่งมากกว่า 0.7 ค่าต่ำสุดที่นำไปสอบถามได้ (ไพศาล วรคำ, 2559)

การแปลค่าคำตอบเชิงปริมาณ 3 ระดับ มาก (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) ค่าเฉลี่ย $\frac{3-1}{3} = .66$ น้อยที่สุด = $1-1.66$ น้อย = $1.67-2.32$ มาก = $2.34-3.00$

ตารางที่ 2 แสดงปัญหาการเรียนศาสตร์พระราชาที่นักเรียนพบ

ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
ปัญหาที่พบ	อันดับ	ปัญหาที่พบ	อันดับ	ปัญหาที่พบ	อันดับ
1. ไม่เข้าใจเนื้อหา	1	1. ไม่เข้าใจเนื้อหา	1	1. ไม่เข้าใจเนื้อหา	1
2. ไม่ได้ลงมือปฏิบัติ	2	2. สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม	2	2. นำปลา กบมาเลี้ยง	2
3. ไม่ได้เรียนของหัวข้อ	3	ได้ยาก		ประกอบวิชาที่สอนแต่	
4. เวลาเรียนไม่สนุก	4	3. ไม่เข้าใจคำศัพท์		ตายก่อนที่จะเรียนจบ	
		4. เป็นนามธรรม			
		5. บ้านไม่มีอินเทอร์เน็ต			
		ในการค้นข้อมูล			

จากตารางที่ 2 พบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดตรงกับข้อ 3 ระดับชั้น ได้แก่ เรียนแล้วไม่เข้าใจในเนื้อหาที่ครูสอน

ตารางที่ 3 แสดงข้อเสนอแนะของนักเรียนที่ 3 ระดับชั้น เพื่อให้การเรียนศาสตร์พระราชาเข้าใจ 5 ระดับแรก

ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
ข้อเสนอแนะ	อันดับ	ข้อเสนอแนะ	อันดับ	ข้อเสนอแนะ	อันดับ
1. สอนแบบเล่นเกมส์	1	1. ขอให้ครูสอนแบบ	1	1. สอนแบบเล่นเกมส์	1
2. ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ	2	เล่นเกมส์		2. ทศศึกษา	2
3. ดูผ่านรถฉายหนัง	3	2. ขอให้มีการเคลื่อนที่มา	2	3. ทำกิจกรรมจริง	3
4. ไปทัศนศึกษา	4	ฉายเป็นหนัง		4. ศึกษาจากแหล่ง	4
นอกสถานที่		3. ทศศึกษา	3	เรียนรู้	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6	
ข้อเสนอแนะ	อันดับ	ข้อเสนอแนะ	อันดับ	ข้อเสนอแนะ	อันดับ
5. ครูช่วยอธิบายให้เกิดจินตนาการ	5	4. ทำกิจกรรมผ่านฐานการเรียนรู้	4	5. ปลุกพืชต่าง ๆ ที่ ศาสตร์พระราชา	5
		5. ปลอ่ยบทเรียนในโทรศัพท์มือถือ	5	สามารถอธิบายในการนำมาใช้กับการปลูกพืชได้	

จากตารางที่ 3 นักเรียนทั้ง 3 ระดับชั้นให้ข้อเสนอให้ตรงกันว่าการเรียนศาสตร์พระราชาหากให้นักเรียนเข้าใจได้ดี ข้อเสนออันดับ 1 ที่ให้ความเห็นตรงกันคือ สอนโดยการให้เล่นเกมส์

สังเคราะห์ข้อมูลจากบุคลากรทางการศึกษา จากคำถาม

1. โรงเรียนมีการสอนศาสตร์พระราชาอะไรบ้าง
2. ปัญหาการสอนศาสตร์พระราชาที่ผู้สอนพบมีอะไรบ้าง
3. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการเรียนศาสตร์พระราชา

สำหรับคำถามข้อที่ 1 โรงเรียนมีการสอนศาสตร์พระราชาอะไรบ้าง

จากการให้สัมภาษณ์ บุคลากรทางการศึกษา 4 โรงเรียน ๆ ละ 6 คน ข้อมูลที่เหมือนกัน ได้แก่ การสอนศาสตร์พระราชา เริ่มตั้งแต่เทอมต้นปีการศึกษา พ.ศ. 2551 ด้วยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีการสอนทั่วประเทศ โดยชั้น ป.4 ให้เรียนเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ชีวิตมีคุณค่าพึ่งพาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีหัวข้อย่อย ได้แก่ 1) ดำเนินชีวิตตามรอยพ่อ พาคครอบครัวอยู่สบาย 2) ทรัพยากรมีคุณค่า ใช้รักษาอย่างเพียงพอ 3) รับ-จ่ายอย่างรู้ค่าของชีวิตให้ปลอดภัย 4) ภูมิปัญญามีคุณค่ารู้รักษาและยกย่อง ชั้น ป.5 ให้เรียนเกี่ยวกับชีวิตที่พอเพียงไม่เสียความยากจน โดยมีหัวข้อย่อย ได้แก่ 1) ปฏิบัติตามข้อสอบดี แนนอนไม่ยากจน 2) ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ไม่ต้องเสียความยากจน 3) ชีวิตมีคุณค่าภูมิปัญญาของชุมชน ชั้น ป.6 ให้เรียนเกี่ยวกับวิถีชีวิตไทย ภูมิใจเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีหัวข้อย่อย ได้แก่ 1) องค์กรในชุมชน รวมพลพาพอเพียง 2) ทรัพยากรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพร้อมใจอนุรักษ์ 3) ใช้จ่ายของตนเอง และครอบครัวอย่างพอเพียง 4) องค์กรรู้ของภูมิปัญญามีคุณค่าการพอเพียง

ทั้งนี้ ในหัวข้อย่อยต่าง ๆ จะถูกสอนในวิชาการงานอาชีพ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภูมิศาสตร์ วิชาเศรษฐกิจศาสตร์ และวิชาบูรณาการต่าง ๆ ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสภาพแวดล้อมในสังคม หมู่บ้านที่นักเรียนอาศัยอยู่

แต่พอหลังที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเสด็จสวรรคต จึงได้เริ่มนำศาสตร์พระราชาในหลักการอื่น ๆ เริ่มสอนนักเรียน เท่าที่จะเข้าใจและยกตัวอย่างได้ด้วย กระทรวงศึกษาธิการไม่มีรูปแบบคู่มือการสอนที่ชัดเจนมาให้เป็นแนวทาง

สำหรับคำถามข้อที่ 2 ปัญหาการสอนศาสตร์พระราชาที่ผู้สอนพบมีอะไรบ้าง

จากการให้สัมภาษณ์ บุคลากรทางการศึกษา 4 โรงเรียน ๆ ละ 6 คน พบข้อมูลสอดคล้องและเหมือนกัน กล่าวคือ ปัญหาที่พบในการสอนศาสตร์พระราชาในชั้น ป.4 ป.5 ป.6 มีดังนี้

1. นักเรียนชั้น ป.4 ไม่รู้จักในหลวงรัชกาลที่ 9 ด้วยขณะที่พระองค์ท่านเสด็จสวรรคต นักเรียนชั้น ป.4 พึงจะอายุ 1-2 ปี การสอนศาสตร์พระราชา จึงจะเข้าเนื้อหาที่ที่ไม่ได้ ต้องสอนแนะนำด้วยสิ่งนี้ คือ ให้นักเรียนได้เข้าใจ เข้าถึงในหลวงรัชกาลที่ 9 ก่อนจึงจะสอนศาสตร์พระราชาได้

2. อุปกรณ์การเรียนการสอนศาสตร์พระราชา โดยตรงไม่มีองค์กรใด ๆ ผลิตขึ้นมาจาก เพื่อที่ โรงเรียนจะซื้อมาเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนเฉพาะวิชาได้

3. ศาสตร์พระราชาหลักการอื่น ๆ นอกจากหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงยังไม่ได้กำหนดครูจึงต่างคนต่างสอนตามที่เข้าใจ

4. นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปัจจุบันของครูทำให้นักเรียนเรียนวิชานี้ไม่สนุก

สำหรับคำถามข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการสอนศาสตร์พระราชาบุคลากรทางการศึกษา ทั้ง 4 โรงเรียน ๆ ละ 6 คน ต่างให้คำสัมภาษณ์ สอดคล้องเหมือนกันโดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำเทปวิดีโอ กล่าวถึง การที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 มีความสำคัญอย่างไร และพระองค์ท่านสอนประชาชนให้มีความสุขโดยมีหลักการที่เรียกว่าศาสตร์พระราชาอย่างไร ให้นักเรียนได้ เข้าใจมีพื้นฐานก่อนเรียนวิชานี้

2. ควรมีหน่วยงานรัฐ หรือเอกชน สร้างเครื่องมือเป็นอุปกรณ์การสอนตามรูปแบบเป็นเกมส์ด้วย หากสื่อผ่านการเล่นเกมส์ จะเรียนสนุกเข้าลักษณะนันทนาการ ตามหลักการเรียนรู้ จัดว่าเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบใหม่

3. ภาครัฐต้องสนับสนุนเครื่องมือ งบประมาณในการที่ครูนักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ที่ศาสตร์พระราชาสามารถอธิบายผ่านเกี่ยวกับอาชีพเกษตรหรืออาชีพอื่น ๆ ได้

สรุปผลการวิจัย

พบว่า ศาสตร์พระราชากระทรวงศึกษาธิการให้โรงเรียนทำการสอนตั้งแต่เทอมต้นปีการศึกษา พ.ศ. 2551 โดยสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชาที่สอนเพิ่มเกิดขึ้นภายหลังในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จสวรรคต ได้แก่ หลักการที่ 8 รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด หลักการที่ 10 การมีส่วนร่วม หลักการที่ 17 การพึ่งพาตนเอง หลักการที่ 18 พออยู่พอกิน หลักการที่ 19 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการที่ 20 ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน หลักการที่ 21 ทำงานอย่างมีความสุข ซึ่งที่นักเรียนต้องการให้ ครูใช้เกมส์ในการสอนศาสตร์พระราชา ซึ่งจะได้เข้าใจดีขึ้น

อภิปรายผล

จากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา ผ่านกิจกรรมนันทนาการ ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ ศาสตร์พระราชา ผ่านกิจกรรมนันทนาการ ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า

1. การจัดการเรียนการสอนศาสตร์พระราชา ในการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถม ทุกโรงเรียนใน จังหวัดเชียงใหม่สอนศาสตร์พระราชาในหลักการเศรษฐกิจพอเพียงด้วย เป็นข้อกำหนดแผนการเรียนของ กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 และเรียนทำการสอนในปีเทอมต้นปีการศึกษา พ.ศ. 2551 ในระดับชั้น ป.4-6 ระดับ ป.1-3 ไม่มีการสอน สอดคล้องกับที่สรุปไว้ว่าในปี พ.ศ. 2535 ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงให้มีการสร้างศูนย์ศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้อาชีพ จำนวน 6 ศูนย์ทั่วประเทศ และให้มีการขึ้น ทะเบียนมูลนิธิพัฒนา เป็นองค์กรสนับสนุนในการสร้างอาชีพ ให้แก่ประชาชนควบคู่กันไป โดยเน้นปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2562; สำนักงาน กปร., 2565ก) ดังนั้น จะเห็นว่าศาสตร์พระราชาลักษณะการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการแรกที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนจึงถูกนำมาสอนนักเรียนก่อนหลักการอื่น ๆ

2. หลังปี พ.ศ. 2560 หลังจากในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จสวรรคต โรงเรียนจึงได้นำศาสตร์พระราชามาในหลักการอื่น ๆ มาสอนนักเรียนสอดคล้องกับนานาชาติ ได้ยกย่องในหลวงรัชกาลที่ 9 ว่าเป็นพระมหากษัตริย์ ที่ดูแลประชาชนทั้งด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านคมนาคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเกษตร และอื่น ๆ (สมบัติ นพรัก, 2561) และเมืองค์กรต่าง ๆ สรุปไว้ว่าศาสตร์พระราชาทันทีมี 23 หลักการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551) เมื่อในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จสวรรคต จึงมีการนำหลักการดี ๆ ของศาสตร์พระราชามาสอนเพิ่มเติมจากหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง

3. การสอนปัจจุบันจะสอนแบบบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ได้แก่ การงาน อาชีพ สังคม เกษตร วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอนให้ทำอาชีพ และรู้จักพึ่งพาตนเองตลอดจนการค้าขาย ดังที่สอดคล้องกับ จำรูญ กสิวัตร และบรรพต วิธนาธ (2563) และชัยยุทธ โมราศิลป์ (2562) ที่พบว่า โรงเรียนที่สอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรสร้างสินค้าโรงเรียนขึ้นมาเป็นตัวอย่างหลักการได้อย่างดี และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้การทำอาชีพสามารถแบ่งปันได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทั้งหมดเกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ สังคม เกษตร วิทยาศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ นั่นเอง

4. พบว่าครูและนักเรียนสรุปไว้ตรงกันว่า การเรียนการสอนศาสตร์พระราชาศาสตร์ปัจจุบัน ยังไม่พบรูปแบบการสอนแบบนันทนาการที่เรียนแล้วสนุก และได้สรุปตรงกันเป็นอันดับ 1 ว่า ควรสอนแบบนันทนาการที่มีเกมส์เป็นตัวสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ ในระดับประถมศึกษาว่า การเรียนรู้หมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ และการฝึกหัด (ดวงพร หวานเย็น, 2556; Morris, 2002 อ้างถึงใน ปราณี อ่อนศรี, 2552) และการเรียนให้สนุกและได้ฝึกหัดในรูปแบบนันทนาการ เกมส์ เป็นการเรียนการสอนที่จะตอบสนองในส่วนนี้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

5. พบว่าศาสตร์พระราชาทันทีทั้งชั้น ป.4-6 ทั้ง 4 โรงเรียนที่เรียนเหมือนกันในระดับมาก จากการวัด 3 ระดับ คือ มาก น้อย น้อยที่สุด ตรงกัน ได้แก่ หลักการที่ 8 รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด หลักการที่ 10 การมีส่วนร่วม หลักการที่ 17 การพึ่งพาตนเอง หลักการที่ 18 พออยู่พอกิน หลักการที่ 19 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการที่ 20 ความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน หลักการที่ 21 ทำงานอย่างมีความสุข สอดคล้องกับสถานิติบัญญัติแห่งชาติ (2560) ที่ได้สรุปไว้ว่าศาสตร์พระราชานำไปปฏิบัติในโครงการในงานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานหลักการ ดังนี้ ให้เข้าใจ เข้าถึง จึงเกิดการพัฒนา ดังนั้น ครูผู้สอนระดับชั้น ป.4-6 ที่สอนศาสตร์พระราชามาใน 7 หลักการในระดับมากด้วยครูผู้สอนเข้าใจใน 7 หลักการนี้ หลักการอื่น ๆ ยังไม่เข้าใจที่จะถ่ายทอดสู่นักเรียนได้นั่นเอง และยังสอดคล้องกับ จำรูญ กสิวัตร (2565) ที่พบว่า หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะสื่อสารกับนักเรียนให้เข้าใจ คือ สินค้าโรงเรียนที่นักเรียนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมผลิตออกมา ตรงกับข้อค้นพบทั้งชั้น ป.4-6 ที่นักเรียนให้ความเห็นว่า การเรียนรู้ศาสตร์พระราชานอกจากจะเล่นเกมเข้ามาเป็นอันดับหนึ่งแล้ว การลงมือปฏิบัติจริงเป็นอีกประการหนึ่งที่นักเรียนชอบ สินค้าโรงเรียนจึงเป็นอีกทางเลือกในการเรียนรู้ศาสตร์พระราชามา

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ออกนโยบาย

กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดการผลิตเกมส์ ที่ใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนสร้างให้เกิดการเรียนรู้ ศาสตร์พระราชาที่ครูระดับ ป.4-6 สอนอยู่ในระดับมากตรงกันออกมาก่อนชุดศาสตร์พระราชาในหลักการอื่น ๆ และควรจัดให้มีการฝึกอบรม ครูผู้สอน ครูวิชาการ ผู้อำนวยการโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ไปในทิศทางเกี่ยวกับ โดยสามารถนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในด้านสังคม อาชีพ เศรษฐกิจ ของแต่ละชุมชนที่แตกต่างกันไปได้ และกระทรวงศึกษาธิการควรให้งบประมาณโรงเรียนนำนักเรียนไปศึกษาศาสตร์พระราชา ณ ศูนย์ศึกษาที่ใกล้บ้านหรือภายในโครงการของมูลนิธิชัยพัฒนา

ข้อเสนอแนะนำไปใช้สำหรับครูผู้สอน

ครูควรที่จะสอนนักเรียนให้ลงมือปฏิบัติจริง และอธิบายหลักการศาสตร์พระราชา เข้าไปในแต่ละขั้นตอนโดยเน้นว่าศาสตร์พระราชาหลักการใดบ้างที่นำไปใช้ในเรื่องของชีวิตประจำวันอาชีพของผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ชำนาญ ๆ จะได้จดจำและเข้าใจนำไปใช้ได้

ข้อเสนอแนะประเด็นการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจัดทำเกมส์ขึ้นมา และทดลองใช้ จากนั้นจัดผลการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา เป็นการวิจัยในลักษณะ R and D ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กำโชค เผือกสุวรรณ. (2559). *ผู้นำนันทนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โคฟี อันนัน. (2549). *ทรงรับการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย “รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์”*
จากนายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ. สืบค้นจาก
<http://www.ourking.in.th/Project/Detail.aspx?v=704>
- จำรูญ กสิวัตร. (2565). สื่อและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นนวัตกรรมสำหรับ
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 3. *วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์*, 1(3),
103-130.
- จำรูญ กสิวัตร และบรรพต วิธุนราช. (2563). การศึกษารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้หลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นที่ 3 (นวัตกรรม และมูลค่าสูง) เพื่อพัฒนาท้องถิ่นไทย. *วารสาร
มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(3), 187-201.
- ชัยญานุช โมราศิลป์. (2562). *การศึกษาความสำเร็จขององค์กรธุรกิจที่น้อมนำหลักการทรงงานของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรไปใช้ในการปฏิบัติงาน.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาองค์การและการจัดการสมรรถนะของมนุษย์
, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา).*
- ณัชฎา คงศรี. (2563). *จาก MDGs สู่ SDGs เป้าหมายการพัฒนาที่เปลี่ยนไปเพื่อความยั่งยืน*. สืบค้นจาก
<https://www.sdgmovement.com/2017/08/13/mdgstosdgs/>

- ดวงพร หวานเย็น. (2556). การจัดการการสอนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่องการเขียนเพื่อ การสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาเทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.)
- ประภัสร์ เทพชาตรี. (2560). Sustainable Development Goals (SDGs). ใน รัชฎา คงครี. (2563). จาก MDGs สู่ SDGs เป้าหมายการพัฒนาที่เปลี่ยนไปเพื่อความยั่งยืน. สืบค้นจาก <https://www.sdgmove.com/2017/08/13/mdgstosdgs/>
- ปราณี อ่อนศรี. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)
- ไพศาล วรคำ. (2559). การวิจัยทางการศึกษา (Education research). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ลลิต ถนอมสิงห์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง หลักการทรงงานและองค์กรแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่องค์กรแห่งการยั่งยืน. วารสารวิชาการ RMUTT Global Business and Economics Review คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 9(1), 1-21.
- วิชญ์ เครื่องาม. (2560). ศาสตร์พระราชา คือ ศาสตร์แห่งแผ่นดิน. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/260817>
- สถานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). ศาสตร์ของพระราชา ผู้นำโลกในการพัฒนาอย่างยั่งยืน: รวมกฎหมายสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการโครงการเฉลิมพระเกียรติของสถานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2554). นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักวิชา วิทยาศาสตร์และการกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ นพธิ. (2561). ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศาสตร์การบริหาร. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงาน กปร. (2565ก). หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. สืบค้นจาก <http://www.rdpb.go.th/th/Download/หนังสือ-เอกสาร-แบบฟอร์ม-c130/หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว-v5462>
- สำนักงาน กปร.. (2565ข). โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สืบค้นจาก <https://www.rdpb.go.th/th/Projects>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). โครงการสานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ. สืบค้นจาก <http://www.pracharathschool.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พุทธศักราช 2550-2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่. (2552). *ข้อมูลจังหวัดเชียงใหม่*. สืบค้นจาก <https://www.chiangmai.go.th/web2556/#>
- สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *คู่มือผู้นันทนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุนทรตรี นิยมเนติพันธ์. (2563). *นันทนาการสำหรับเยาวชน*. ม.ป.ท.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2562). *ถอดบทเรียน ยุทธศาสตร์พระราชทาน: เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา*. สืบค้นจาก <http://www.thealami.com/main/content.php?category=5&id=2157>
- Bower, G. W., & Hilgard, E. R. (1981). *Theories of learning*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Mosre, J. M. (1994). The cognitive processes of analysis in qualitative inquiry. In J. M. Mosre (Ed.), *Critical Issues in qualitative research methods* (pp. 23-43). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Neuman, W. L. (2003). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. New York: Allyn and Bacon.
- Weiskopf, D. C. (1975). *A guide to recreation and leisure*. Boston: Allyn and Bacon.